

Ügyszám: NAIH/2015/3009/9/J

Ügyintéző: dr. Bíró János

Hiv. szám: BM/4345- /2015.

Dr. Magyariné dr. Nagy Edit
szabályozási és koordinációs helyettes államtitkár

Belügyminisztérium

Budapest

andrea.farkas.rekasine@bm.gov.hu

szkhat@bm.gov.hu

Tisztelt Helyettes Államtitkár Asszony!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban Hatóság) az arckép profil nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló törvény közigazgatási egyeztetés keretében véleményezésre megküldött tervezetéhez a következő észrevételeket teszi:

Az átdolgozott tervezet a korábbi egyeztetéseken, valamint írásos állásfoglalásokban jelzett észrevételeink közül többnek megfelel. Üdvözljük, hogy az osztott információs rendszerek elvének érvényesítése érdekében javasolt alapelvek, valamint a kapcsolati kód képzés garanciális szabályai beépítésre kerültek a törvényszöveg mostani változatába. Ugyanakkor több, korábban jelzett adatvédelmi probléma megoldásában nem tapasztalunk előrelépést.

Részletes észrevételek:

1. Az előterjesztés az arcképelemző rendszer által nyújtandó biometrikus személyazonosság ellenőrzési szolgáltatás lehetséges felhasználási területeként jelöli meg a sportrendezvényekre, koncertekre való beléptetést. Ennek kapcsán emlékeztetünk arra, hogy a biometrikus adatkezelés az érintettek magánszféráját nagy mértékben, illetve az alkalmazott technológia természeténél, céljánál fogva nehezen megjósolható mértékben befolyásoló adatkezelési technológiák közé tartozik és az államnak kitüntetett felelőssége van abban, hogy a biometrikus adatkezelés elterjedése ne veszélyeztesse a magánélet tisztelgetben tartásához és a személyes adatok

védelméhez fűződő jogokat. Elvi élel leszögezzük, hogy a teljes népességre vonatkozó központi biometrikus referencia nyilvántartás felhasználását a lehető legszűkebb körre kell korlátozni. A megfelelő törvényi garanciák megléte esetén a kötelező biometrikus személyazonosítás és személyazonosság ellenőrzés lehetséges céljaiként alkotmányosan elfogadhatók az alapvető államérdekek, így az állam bűnüldözési és a nemzetbiztonsági érdeke. A személyes adatok védelme szempontjából az is elfogadható, hogy a személyazonosság igazolására alkalmas okmányok kiadásakor biometrikus személyazonosság-ellenőrzéssel fokozzák az okmánybiztonságot, hiszen ezzel megelőzhetők az „identitás lopások” és a hamis személyazonossággal elkövetett visszaélések. A sportrendezvények biztosítása azonban nem tartozik az alapvető államérdekek közé, továbbá ez esetben az adatkezelés célja a valamennyi állampolgárra kiterjedő biometrikus adatbázis nélkül is elérhető, azért a tervezett adatkezelés e tekintetben szükségtelen és aránytalan adatvédelmi jogkorlátozással járna.

2. Javasoljuk figyelembe venni, hogy a központi biometrikus arcképanyilvántartás sportrendezvények biztosítására való felhasználása elfogadhatatlan precedenst teremtene, ugyanis sérülne az az elv, hogy a teljes népességre kiterjedő biometrikus adatbázist csak korlátozottan, közhatalmi szervezetrendszerben, a legfontosabb államérdekekkel összefüggésben lehet felhasználni. Ha a törvény a sportrendezvények esetében megnyitná a lehetőséget a magánérdekből történő adatfelhasználásra, akkor később egyéb, a közhatalmi körön kívül eső szervezetek (például pénzügyintézetek, közszolgáltatók stb.) is igényt formálnának arra, hogy bekerüljenek a központi állami biometrikus személyazonosítási szolgáltatások jogosultjai közé.

3. Továbbra is ellentmondásos a kiemelt állami objektumok beléptetéshez kapcsolódó biometrikus adatfelhasználás. A központi arcképelemző rendszer ugyanis az általunk ismert tervek szerint humán munkaerő igénybevitelével, több órás vagy akár több munkanap nagyságrendbe eső tartozó válaszüddővel fog szolgáltatásokat nyújtani. Ez a reakcióidő hosszabb annál, ami az objektum-beléptetés folyamatában elfogadható lenne, ezért a tervezett adatkezelés e cél elérésére nem alkalmas. Ha a tervek szerint a biometrikus személyazonosság-ellenőrzést nem a beléptetéskor, hanem ezt megelőzően, a belépésre feljogosító okmány kiadásakor végeznék el, úgy a jelzett időtartam-ellentmondás tárgyitalan, azonban ebben az esetben a biometrikus ellenőrzés kapcsán nem a beléptetésről, hanem az okmánykiadásról kellene rendelkezni a törvényben. A korábbi levelünkben írtakat fenntartva jelezzük, hogy az előterjesztésből és a tervezett szektorális módosító szabályok alapján továbbra sem átlátható az adatkezelés rendszere. Időközben megkaptuk a tervezethez készült adatvédelmi hatásvizsgálatot, de az sem részletezi az objektum-beléptetés kapcsán tervezett adatkezelés részleteit.

4. Korábban jeleztük, hogy a törvényben az egyes lehetséges adatkezelési célokhoz rendelve meg kell határozni, hogy adott célra kiknek, milyen csoportismérvnek megfelelő természetes személyeknek az adatai kezelhetők. A törvényszöveg részben kiegészült e szabályokkal, azonban a 9. §-ban több adatigénylési felhatalmazásnál nem történt meg az érintettek csoportjainak konkretizálása, hanem általánosságban csak az szerepel, hogy az adatok „személyazonosság ellenőrzése”, illetve „ismeretlen személy azonosítása” érdekében felhasználhatók. Adatvédelmi szempontból fontos, hogy a törvény az adatkezelés célját, valamint az érintettek körét pontosan

meghatározva a szükséges mértékűre korlátozza az adatkezelési felhatalmazást, ezért további pontosításokat tartunk szükségesnek:

4.1. A titkos információgyűjtéshez kapcsolódó adatigénylésnél javasoljuk konkretizálni, hogy a titkos információgyűjtés törvényben meghatározott eszközei és módszerei közül melyekkel összefüggésben kerülhet sor a központi állami arcképelemző rendszer szolgáltatásainak igénybevételére.

4.2. A kiemelt fontosságú állami objektumokba való beléptetés során a személyazonosság igazolása személyi okmányokkal történik. Ha ismeretlen azonosságú személy kíván belépni, akkor fel kell hívni arra, hogy személyazonosságát okmánnyal igazolja. Ezért a beléptetéshez kapcsolódóan a biometrikus azonosítási szolgáltatások közül csak a személyazonosság ellenőrzés igénybevétele szükséges. Javasoljuk ezért 9. § (8) bekezdés d) és e) pontjából az ismeretlen személy azonosítására vonatkozó utalást elhagyni.

4.3. A 4. § (3) bekezdés h) pontjánál, valamint a 9. § (9) bekezdésénél javasoljuk pontosítani, hogy a nemzetközi bűnüldözési és terrorizmus ellenes együttműködés keretében érkezett megkeresésekkel összefüggésben csak a terhelt személyazonosságának megállapítása érdekében vehető igénybe a biometrikus személyazonosítás. Indokolás: a tervezet 9. § (1) bekezdése – helyesen – a terhelt személyazonosságának megállapítására korlátozza a magyar bűnüldöző és igazságszolgáltatási szervek biometrikus adatigénylési jogosultságát. Álláspontunk szerint ezzel összhangban szabályozandó a nemzetközi bűnügyi és terrorizmus ellenes adatfelhasználás, hiszen alkotmányosan nem indokolható, hogy a külföldi adatigénylők több adatfelhasználási jogosultsággal bírjanak, mint a magyar bűnüldöző szervek.

5. Korábban jeleztük, hogy a törvényben szabályozni szükséges azt, hogy az érintett milyen módon élhet a tájékoztatási jogával, ugyanis a központi biometrikus nyilvántartó szerv nem kezeli az adatalany nevét, születési helyét és az egyéb természetes személyazonosító adatokat, amelyek megadásával az érintett más adatkezelések esetében rendszerint azonosítja magát, amikor az adatkezelőhöz fordulva tájékoztatást kér személyes adatai felhasználásáról és továbbításáról. Az érintett tájékoztatásának eljárásrendjére vonatkozó speciális szabályok továbbra is hiányoznak a törvényszövegből, ezért a kifogásolt rész változatlan elfogadása esetén az érintettek információs önrendelkezési jogából következő tájékoztatási jogosultsága el fog lehetetlenülni.

6. Az érintett tájékoztatásának korlátozására vonatkozó szabályok nincsenek összhangban az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban Infotv.) előírásaival. Az Infotv. 19. §-a szerint az érintett jogait *„törvény korlátozhatja az állam külső és belső biztonsága, így a honvédelem, a nemzetbiztonság, a bűncselekmények megelőzése vagy üldözése, a büntetés-végrehajtás biztonsága érdekében, továbbá állami vagy önkormányzati gazdasági vagy pénzügyi érdekből, az Európai Unió jelentős gazdasági vagy pénzügyi érdekből, valamint a foglalkozások gyakorlásával összefüggő fegyelmi és etikai vétségek, a munkajogi és munkavédelmi kötelezettségszegések megelőzése és feltárása céljából*

- beleértve minden esetben az ellenőrzést és a felügyeletet is -, továbbá az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében". A tervezet 15. § (1) bekezdés b) pontjában felsoroltak közül a személyvédelmi és a biztonsági objektumvédelmi feladatok nem feleltethetők teljesen meg az Infotv. 19. § -ában található felsorolás egyik elemének sem és részben túlmutatnak azok összességén. Javasoljuk ezért a tervezet 15. § (1) bekezdését összhangba hozni az Infotv. 19. §-ával.

7. Az átmeneti rendelkezések között a kezdeti adatfeltöltésre vonatkozó szabályok (a tervezet 18. §-a) a következők miatt nem értelmezhetők, illetve ellentmondásosak:

7.1. A tervezet indokolása szerint az útiokmány nyilvántartás arckép és aláírás adatainak a személyiadat- és lakcímnyilvántartás (a továbbiakban SZL) központi szerve számára egyszeri alkalommal történő átadása azért szükséges, hogy minél teljesebb adatbázis álljon rendelkezésre az arcképelemző rendszer adatbázisának feltöltéséhez. Ez azt feltételezi, hogy először az SZL számára történő adatátadásra kerül sor, majd az SZL adatszolgáltatást teljesíti az arcképelemző rendszer feltöltéséhez. Azonban a tervezetben nem szerepel időrend, sőt az arcképelemző rendszer számára történő adatátadás szabályai megelőzik az SZL számára történő adattovábbításét.

7.2. Az arcképelemző rendszer adatfeltöltéséhez arcképadatokra van szükség. A tervezet 18. § (2) bekezdése szerint azonban a központi útiokmány nyilvántartás aláírás adatainak átadását is előírja. Ez nincs összhangban a szabályozás céljával és a tervezethez fűzött indokolással, ezért értelmezhetetlen.

7.3. A tervezet 18. § (2) bekezdése olyan adatkör (az arcképadatok) átadását írja elő az SZL központi szerve számára, amelyet az adatátvevő szerv önmagában, egyéb azonosító adatok (természetes személyazonosító adatok, szakazonosító kód, kapcsolati kód stb.) nélkül nem tud az érintett személy SZL-ben kezelt adataihoz rendelni és az arcképelemző rendszer számára történő adatátadáshoz felhasználni, ezért a 18. § (2) bekezdésében foglalt szabályok nem alkalmasak az adatkezelés céljának elérésére.

7.4. Az egyszeri adatátadással olyan arcképadatok kerülnek az SZL központi szerve birtokába, amelyeket nem a rá vonatkozó törvény – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény – alapján gyűjt kezel. Ezért ha a tervezett törvény az SZL-nek történő egyszeri adatátadásról rendelkezik, akkor az átadott adatok további sorsáról is rendelkezni kell. Javasoljuk a törvénytervezetet kiegészíteni azzal, hogy az SZL központi szerve az útiokmány nyilvántartásból átvett adatokat az arcképelemző központ számára teljesített adatszolgáltatást követően törli.

8. A tervezet 24. § (3) bekezdése, mely a NAV tv.-t egészíti ki 71/A. §-sal nincs összhangban a tervezet adatigénylésre vonatkozó szabályaival, mert bővebb adatkör megadását teszi lehetővé, mint ami a tervezet 11. § (1) bekezdésében szerepel.

9. Az úgynevezett „mozgóképféle modul” (l. a tervezet 27. §-át) illetően megismételjük a NAIH/2015/3009/5/J számú állásfoglalás 1. pontjában írt álláspontunkat. Javasoljuk további egyeztetés keretében tisztázni, hogy a tervezett adatkezelés milyen szabályozási keretek között egyeztethető össze az adatvédelem alkotmányos követelményeivel.

10. Hatóságunk a NAIH/2015/3009/5/J számú állásfoglalásban jelezte, hogy a központi biometrikus arckép referencia nyilvántartás jelentősen, az állampolgárok nagy tömegét érintően korlátozná a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülését. Olyan horderejű ügyről van szó, amely megkívánja a magyar emberek véleményének megismerését és tiszteletben tartását. Ezért javasoltuk, hogy a Belügyminisztérium bármiféle, a tárgyra vonatkozó állami döntés meghozatala előtt, minél előbb tárja a nyilvánosság elé a vonatkozó terveket és kezdeményezzen társadalmi vitát arról, hogy bevezethető-e Magyarországon a teljes népességre kiterjedő biometrikus arcképprofil nyilvántartás. Véleményünk szerint a társadalmi vitára rendelkezésre álló öt nap nem elég arra, hogy a közvélemény értesüljön a törvénytervezetről, megalapozott véleményt alkosson róla és visszacsatolja azt a jogszabály előkészítését végző minisztérium számára.

Budapest, 2015. augusztus „31.”

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár

